

Vejledning om Lus (hovedlus, fladlus og kropslus)

Den elektroniske version er den til enhver tid gældende udgave af dette dokument

Generelt	Der findes 3 arter af lus, som kan leve på mennesker: hovedlus, fladlus og kropslus. De tilhører en gruppe af lus, der har specialiseret sig i at suge blod fra deres "værtedyr". Disse tre arter kan kun leve på mennesker.
Hvad er hovedlus?	Hovedlus bliver op til 3 mm. store og er aflange og fladtrykte i kropsformen. De lever udelukkede i hovedbunden og æggene klistres fast til hårstråene. Den eneste faktor, der har betydning for smitte med hovedlus er tæt kontakt mellem to hoveder. Så alle mennesker i alle aldre kan få hovedlus, medmindre at hårlængden er under 5 mm. I Danmark er det typisk børn i alderen 3-10 år, der smittes med hovedlus.
Symptomer på hovedlus	Mange mennesker, der er smittet med hovedlus, får slet ingen symptomer. I nogle tilfælde kan der forekomme kløe i hovedbunden. Kløen skyldes en reaktion på det spyt, lusene overfører til huden, når de suger blod. Intensiteten af kløe afhænger af, om man har haft lus før, og hvor mange lus man har. Er det første gang man har lus, kan der gå flere uger inden kløen begynder. Hovedlus kan ikke overføre sygdomme.
Behandling af hovedlus	Hovedlus kan enten behandles ved kæmning med en tættekam eller ved at anvende et lusemiddel, der er godkendt til formålet. I nogle tilfælde er det en kombination af begge metoder.
Hvad er fladlus?	Fladlus er mindre (ca. 2 mm) og mere bred i kropsformen end hoved- og kropslus. De lever først og fremmest i kønsbehåringen, men kan sprede sig til den øvrige kropsbehåring på mave, ryg, ben og i armhuler samt skæg, øjenbryn og øjenvipper. Æggene klistres fast til kropsbehåringen.
Symptomer på fladlus	Symptomer på fladlus er som regel kløe, men der kan også opstå karakteristiske blå pletter på op til 3 mm. omkring de steder, hvor fladlusen har suget blod. Fladlus kan ikke overføre sygdomme.
Smitte og behandling af fladlus	Fladlus lever hele deres liv på mennesker, og smitte sker først og fremmest ved intim kropskontakt som samleje. Fladlus, der kradses af, kan overleve i nogle få timer i omgivelserne. Derfor kan smitte fra kontakt med sengetøj, beklædning eller toiletsæder, der for nylig har været benyttet af en person med fladlus ikke helt udelukkes. Fladlus er mindre hyppige i takt med at intimbarbering er blevet mere udbredt.
Behandling af fladlus	Fladlus kan behandles med et lægemiddel (Permethrin creme), der kan købes i håndkøb. Midlet er et liniment, der indeholder insektgift. Kønsbehåring og kropsbehåring gnides ind, og sidder i 12 timer, hvorefter det vaskes af. Øjenvipper må ikke behandles med midlet. Gravide og ammende bør kontakte lægen inden behandling.
Hvad er kropslus?	Kropslus er lidt større (op til 4 mm) men ligner ellers hovedlus på en prik. De kan umiddelbart kun adskilles ud fra det sted, hvor de lever. Hovedlus lever kun i hovedbunden, men kropslus suger blod fra kroppen og opholder sig og lægger æg i det tøj, vi har på.

Udarbejdet: Marts 2019, Udarbejdet af: Hygiejnesygeplejerske Ingeborg Buus i.buus@rn.dk

Revideret: Juli 2025

Godkendt af: Centerchef for Center Pleje og Omsorg,
centerchef for Center Sundhed

Side 1 af 3

Vejledning om Lus (hovedlus, fladlus og kropslus)

Den elektroniske version er den til enhver tid gældende udgave af dette dokument

	Kropslus er meget sjældne her i landet og forekommer primært kun i forbindelse med mennesker, der lever tæt sammen og ikke har mulighed for at opretholde en rimelig hygiejne og vask af tøj. Kropslus lever op til 1 måned i tøj. Hvis de falder af tøjet, kan de overleve i miljøet i 5 – 7 dage.
Symptomer på kropslus	Symptomerne på kropslus er kløe de steder, hvor lusene suger blod. I modsætning til de to andre lusearter, der er knyttet til mennesker, kan kropslus overføre forskellige sygdomme, f.eks. epidemisk tyfus. Symptomer på epidemisk tyfus starter med influenzalignende symptomer, herefter kommer udtalt hovedpine, udmattelse, langvarig høj feber, samt udslæt på kroppen og i armhulerne.
Forholdsregler ved kropslus	Behandling af kropslus sker i de fleste tilfælde ved bedre personlig hygiejne. Samtidig skal tøj, sengetøj, madrasser og andet smittede personer har været i kropskontakt med, enten vaskes ved 60 gr, fryses et par døgn, opvarmes over 60 gr. eller dampes. Fra fund af kropslus og indtil 3 uger efter endt opstart af 1. behandling bør følgende forholdsregler følges: Borgeren bør: - Tage bad dagligt - Skifte tøj, håndklæder og sengetøj dagligt - Vaske tøj, håndklæder og sengetøj dagligt ved minimum 60 gr. Boligen bør: - Rengøres og støvsuges dagligt - Ved brug af fælles støvsuger skal støvsugerposen skiftes efter hver brug. Personalet bør: - Anvende værnemidler ved enhver kontakt med borgeren og inventar, samt ved rengøring - Handsker - Langærmet engangsovertrækskittel - Gummistøvler eller lange overtrækssko - Desinficere hænder i 30 sekunder før boligen forlades.
Behandling af kropslus	Permethrin creme kan anvendes som anbefalet ved behandling af fnat. Cremen påsmøres efter forudgående bad. Huden skal være tør og afkølet, før behandling indledes.

Udarbejdet: Marts 2019, Udarbejdet af: Hygiejnesygeplejerske Ingeborg Buus i.buus@rn.dk

Revideret: Juli 2025

Godkendt af: Centerchef for Center Pleje og Omsorg,
centerchef for Center Sundhed

Side 2 af 3

Vejledning om Lus (hovedlus, fladlus og kropslus)

Den elektroniske version er den til enhver tid gældende udgave af dette dokument

	Cremen påsmøres kroppen og ekstremiteterne fra kæberanden og nedefter i et tyndt lag. Cremen indgnides omhyggeligt, især ved fingre, tæer, under arme, i navle og genitalregionen. En tube rækker til behandling af en voksen person. Ved en meget stor person kan der evt. blive behov for at anvende 2 tuber. Cremen skal blive siddende i 8 – 12 timer, hvorefter den vaskes af med varmt vand og sæbe, og personen tager rent tøj på. Behandlingen gennemføres bedst om aftenen med afvaskning næste morgen. Behandlingen kan gentages, dog tidligst efter 1 uge. Den smittede person bør kontrolleres 2-3 uger efter sidste behandling. Øvrige medlemmer af husstanden bør behandles 1 gang samtidig med den smittede.
Referencer	Netdoktor.dk Sundhed.dk Medicin.dk